

Govern de les Illes Balears

Conselleria d'Educació i Cultura
Direcció General d'Administració,
Ordenació i Inspecció Educatives

Ordre de la consellera d'Educació i Cultura de dia 27d'abril de 2009, sobre el desenvolupament del batxillerat a les Illes Balears

El Decret 82/2008, de 25 de juliol, pel qual s'estableix l'estructura i el currículum del batxillerat a les Illes Balears (BOIB núm. 107 d'1 d'agost), disposa en diversos articles que determinats aspectes han de ser desenvolupats per la consellera d'Educació i Cultura mitjançant l'Ordre corresponent.

Aquesta Ordre desplega els articles 7.5, 7.6, 9.5, 10.2, 10.3, 13 i 20.2 que, d'acord amb el Decret esmentat, han de ser desenvolupats específicament mitjançant una Ordre. Així, aquest document regula la distribució de les matèries de modalitat, l'horari lectiu setmanal, l'organització de matèries optatives i els criteris objectius per a la impartició de les matèries de modalitat i optatives.

Per altra banda, es fa necessari concretar i desenvolupar altres aspectes del currículum per tal que els centres docents disposin d'un instrument que faciliti la seva organització.

Atesa la sentència del Tribunal Suprem de 2 de febrer de 2009, mitjançant la qual es declara nul i sense efectes l'article 14.2 del Reial Decret 1467/2007, de 2 de novembre, pel qual s'estableix l'estructura del batxillerat i es fixen els seus ensenyaments mínims, s'inclou en aquesta Ordre una disposició derogatòria, per tal d'adequar la normativa establerta a l'Ordre de la consellera d'Educació i Cultura de 2 de febrer de 2009 sobre avaluació de l'aprenentatge de l'alumnat de batxillerat a les Illes Balears a l'esmentada sentència.

Per tant, d'acord amb la disposició final primera del mencionat Decret 82/2008, a proposta de la Direcció General d'Administració, Ordenació i Inspecció Educatives, i amb l'informe previ del Consell Escolar de les Illes Balears, dicta la següent

ORDRE

Article 1

Objecte i àmbit d'aplicació

1. L'objecte d'aquesta Ordre és desenvolupar els articles 7.5, 7.6, 9.5, 10.2, 10.3, 13 i 20.2 del Decret 82/2008 i concretar diversos aspectes organitzatius dels centres.
2. Aquesta Ordre és d'aplicació en tots els centres docents públics i privats situats en l'àmbit territorial de les Illes Balears que imparteixen els ensenyaments corresponents al batxillerat.

Article 2

Accés

1. Poden accedir als estudis de batxillerat, en qualsevol de les seves modalitats, aquelles persones que estiguin en possessió del títol de graduat o graduada en educació secundària obligatòria o d'altres que la normativa declari equivalents a aquests efectes.
2. També tenen accés a totes les modalitats del batxillerat les persones que estiguin en possessió del títol de tècnic o tècnica de la corresponent professió, per haver superat els ensenyaments de formació professional de grau mitjà, o el títol de tècnic esportiu, per haver superat els ensenyaments esportius de grau mitjà.
3. Tenen accés a la modalitat d'arts del batxillerat les persones que estiguin en possessió del títol de tècnic o tècnica d'arts plàstiques i disseny.
4. L'alumnat que vulgui accedir al batxillerat procedent de sistemes educatius estrangers necessita l'homologació, d'acord amb la normativa vigent, dels estudis corresponents a l'educació secundària obligatòria.

Article 3

Permanència

1. El batxillerat es pot cursar en règim ordinari diürn o en règim de persones adultes: nocturn o a distància.
2. L'alumnat pot romandre cursant batxillerat en règim ordinari diürn durant quatre anys acadèmics, consecutius o no.
3. L'alumnat que exhaureixi els quatre anys acadèmics de batxillerat en règim diürn pot continuar els estudis en el règim nocturn o a distància.
4. L'alumnat amb altes capacitats intel·lectuals pot reduir, mitjançant regulació específica de la conselleria d'Educació i Cultura, la durada d'aquesta etapa sempre que sigui el més adequat per al desenvolupament del seu equilibri personal i la seva socialització.

Article 4

Anul·lació de matrícula

1. L'alumnat que cursi el batxillerat pot sol·licitar al director o la directora de l'IES on figura el seu expedient acadèmic l'anul·lació de la matrícula abans de finalitzar el mes d'abril.
2. L'alumne o alumna ha d'acreditar documentalment i fefaentment que es troba en alguna de les circumstàncies següents:
 - a) Malaltia perllongada o accident greu de l'alumne o alumna.
 - b) Incorporació a un lloc de treball o a altres estudis.
 - c) Obligacions de tipus familiar que impedeixin la normal dedicació a l'estudi.
3. L'anul·lació de matrícula s'ha de fer de la totalitat de les matèries de les quals s'hagi matriculat l'alumne o alumna.
4. El director o directora de l'IES ha de resoldre per escrit la sol·licitud. Si s'autoritza l'anul·lació de matrícula s'ha d'estendre la corresponent diligència a l'expedient acadèmic de l'alumne o alumna. Aquesta anul·lació afecta exclusivament el curs acadèmic en què ha estat concedida i aquest curs acadèmic no s'ha de computar a efectes de permanència en el batxillerat.

Article 5

Nombre màxim d'alumnes per grup

El nombre màxim d'alumnes per grup en els centres sostinguts amb fons públics per a cada un dels cursos és de 35.

Article 6

Currículum

1. El currículum de batxillerat és el que disposa el Decret 82/2008. No obstant això, durant el curs 2008-09 és d'aplicació al segon de batxillerat el Decret 111/2002, de 2 d'agost, pel qual s'estableix l'estructura i l'ordenació dels ensenyaments de batxillerat a les Illes Balears.
2. Els centres docents han de desenvolupar i completar el currículum establert en el Decret 82/2008. Aquesta concreció curricular, que s'ha d'incloure en el Projecte educatiu del centre, ha de contenir com a mínim els itineraris de les diverses modalitats, l'oferta de matèries optatives i les programacions didàctiques. Aquestes programacions s'han d'ajustar al currículum que per a cada matèria s'estableix en el mencionat Decret.

Article 7

Estructura

1. El batxillerat comprèn dos cursos acadèmics i es desenvolupa en les següents modalitats:
 - a) arts
 - b) ciències i tecnologia
 - c) humanitats i ciències socials
2. El batxillerat s'organitza en matèries comunes, matèries de modalitat i matèries optatives.
3. La modalitat d'arts s'organitza en dues vies, referides una d'elles a arts plàstiques, disseny i imatge i l'altra a arts escèniques, música i dansa. Les modalitats de ciències i tecnologia i d'humanitats i ciències socials tenen una estructura única.

4. Els centres poden establir itineraris dins les modalitats de ciències i tecnologia i humanitats i ciències socials. En qualsevol cas, l'alumnat pot elegir entre la totalitat de les matèries de la modalitat, via o itinerari que cursi. A aquests efectes, els centres han d'oferir la totalitat de les matèries de les modalitats, i en el seu cas vies, que tinguin autoritzades. En cap cas els itineraris poden excloure l'estudi d'una segona llengua estrangera.
5. Per obtenir el títol de batxiller és necessària l'avaluació positiva en totes les matèries dels dos cursos del batxillerat.
6. L'alumnat que finalitzi els ensenyaments professionals de música o dansa i superi les matèries comunes del batxillerat obtindrà el títol de batxiller a proposta del centre on hagi cursat les matèries comunes del batxillerat. L'alumne o alumna que vulgui cursar només les matèries comunes ha de presentar en el moment de la matrícula el títol de graduat en educació secundària obligatòria i un certificat que acrediti que està matriculat en un centre oficial cursant estudis dels ensenyaments professionals de música o dansa o bé que ha finalitzat aquests ensenyaments.

Article 8

Matèries comunes

1. Les matèries comunes del batxillerat tenen com a finalitat aprofundir en la formació general de l'alumnat, augmentar la seva maduresa intel·lectual i humana i aprofundir en aquelles competències que tenen un caràcter més transversal i afavoreixen que continui aprenent.
2. Les matèries comunes del batxillerat són les següents:
 - a) Per al primer curs:
 - ciències per al món contemporani
 - educació física
 - filosofia i ciutadania
 - llengua castellana i literatura I
 - llengua catalana i literatura I
 - llengua estrangera I
 - b) Per al segon curs:

- història d'Espanya
 - història de la filosofia
 - llengua castellana i literatura II
 - llengua catalana i literatura II
 - llengua estrangera II
3. L'alumnat ha de cursar totes les matèries comunes dels dos cursos. La qualificació de les matèries comunes de segon curs amb la mateixa denominació que les de primer està condicionada a la superació de la corresponent matèria de primer.

Article 9

Matèries de modalitat

1. Les matèries de modalitat del batxillerat tenen com a finalitat proporcionar una formació de caràcter específic vinculada a la modalitat escollida que prepari per a una varietat d'estudis posteriors i afavoreixi la inserció en un determinat camp laboral.

2. Les matèries de la modalitat d'arts són les següents:

a) Per al primer curs:

Via d'arts plàstiques, disseny i imatge:

- cultura audiovisual
- dibuix artístic I
- dibuix tècnic I
- volum

Via d'arts escèniques, música i dansa:

- anàlisi musical I
- anatomia aplicada
- cultura audiovisual
- llenguatge i pràctica musical

b) Per al segon curs:

Via d'arts plàstiques, disseny i imatge:

- dibuix artístic II
- dibuix tècnic II
- disseny

- història de l'art
- tècniques d'expressió gràficoplàstica

Via d'arts escèniques, música i dansa:

- anàlisi musical II
- arts escèniques
- història de la música i de la dansa
- literatura universal

3. Les matèries de la modalitat de ciències i tecnologia són les següents:

a) Per al primer curs:

- biologia i geologia
- dibuix tècnic I
- física i química
- matemàtiques I
- tecnologia industrial I

b) Per al segon curs:

- biologia
- ciències de la terra i mediambientals
- dibuix tècnic II
- electrotècnia
- física
- matemàtiques II
- química
- tecnologia industrial II

4. Les matèries de la modalitat d'humanitats i ciències socials són les següents:

a) Per al primer curs:

- economia
- grec I
- història del món contemporani
- llatí I
- matemàtiques aplicades a les ciències socials I

b) Per al segon curs:

- economia de l'empresa
 - geografia
 - grec II
 - història de l'art
 - literatura universal
 - llatí II
 - matemàtiques aplicades a les ciències socials II
5. L'alumnat ha de cursar tres matèries de modalitat en cadascun dels dos cursos. En el conjunt dels dos cursos, almenys cinc d'aquestes matèries han de ser de la modalitat escollida. La matèria que no pertanyi a aquesta modalitat s'ha de cursar en el curs al qual correspongui. A més es pot cursar una altra matèria de modalitat com a matèria optativa en cada un dels cursos.
 6. L'alumnat només pot cursar a segon una matèria de modalitat que requereixi coneixements vinculats a una de primer si prèviament l'ha cursada o n'ha acreditat els coneixements necessaris. A l'annex 1 hi figura la relació d'aquestes matèries.
 7. Per tal que els alumnes que no hagin cursat una matèria de modalitat de primer de les esmentades a l'apartat anterior la puguin cursar a segon, els centres, mitjançant els departaments didàctics, han d'establir els procediments per tal que els alumnes puguin acreditar els coneixements mínims necessaris. Aquests procediments han d'especificar les característiques i els continguts de les proves a realitzar, i també els criteris d'avaluació i la seva valoració. L'autorització per cursar aquestes matèries s'ha de fer per escrit, ha d'estar signada pel o la cap de departament i s'ha d'incloure a l'expedient de l'alumne o alumna. L'autorització efectuada pels departaments didàctics té com a únic efecte l'habilitació per cursar la matèria de segon i en cap cas es pot considerar la matèria com a superada.
 8. En formalitzar la matrícula, els alumnes ho han de fer explícitament en una de les modalitats i, en el seu cas, vies o itineraris del batxillerat. A aquests efectes, els centres han d'oferir la totalitat de les matèries de les modalitats i/o vies que tinguin autoritzades.

9. En els centres sostinguts amb fons públics el nombre mínim d'alumnes per impartir una matèria de modalitat és de deu alumnes. No obstant això, quan circumstàncies especials així ho aconsellin, la Direcció General de Planificació i Centres (DGPC), amb l'informe previ del Departament d'Inspecció Educativa, pot autoritzar la impartició d'aquestes matèries a un nombre inferior d'alumnes.
10. Quan un alumne o alumna no pugui cursar una matèria de la modalitat escollida per raons organitzatives del centre, ho pot fer en règim nocturn o a distància.
11. Aquelles matèries de modalitat que determini la Direcció General d'Administració, Ordenació i Inspecció Educatives (DGAOIE), si no es poden cursar de forma presencial, podran ser cursades en xarxa. Els centres en podran disposar en les condicions que es determinin a les respectives disposicions que regulin aquestes matèries.

Article 10

Distribució de l'horari lectiu setmanal

1. L'horari lectiu setmanal per als dos cursos s'ha de distribuir de dilluns a divendres, en jornada continuada o partida. La distribució de l'horari lectiu setmanal per a cada curs és la que figura a l'annex 2 d'aquesta Ordre.
2. En els dos cursos de la matèria comuna de llengua estrangera i en les matèries de modalitat de biologia i geologia, física i química i tecnologia industrial I i en una de les hores setmanals es poden assignar dos professors a cada grup per tal d'atendre l'alumnat en els termes que determini el departament didàctic. L'assignació d'aquest segon professor o professora només s'ha de fer en aquells grups en els quals el nombre d'alumnes sigui superior a vint.
3. Per tal de poder dur a terme el Projecte educatiu del centre i aquelles actuacions que se'n deriven recollides a la Programació general anual, els directors poden proposar una distribució diferent dels recursos derivats de l'apartat anterior.

4. El Claustre ha de fixar, amb antelació suficient a l'inici de les activitats lectives, els criteris pedagògics per a l'elaboració de l'horari setmanal de l'alumnat i aquests han de ser tenguts en compte, sempre que sigui possible, pel cap o la cap d'estudis a l'hora d'elaborar l'horari setmanal de l'alumnat.
5. Els centres han de reflectir en el Reglament d'Organització i Funcionament el tractament que donaran a determinats alumnes en aquelles hores en què no tenen activitats lectives.

Article 11

Professorat i assignació de matèries comunes i de modalitat

1. Per impartir els ensenyaments de batxillerat el professorat ha de reunir els requisits establerts en l'article 94 de la Llei orgànica 2/2006, de 3 de maig, d'educació.
2. L'assignació de matèries comunes i de modalitat a les especialitats docents dels cossos de catedràtics i professors d'ensenyament secundari és la que determina el Reial decret 1834/2008, de 8 de novembre, pel qual es defineixen les condicions de formació per a l'exercici de la docència en l'educació secundària obligatòria, el batxillerat, la formació professional i els ensenyaments de règim especial i s'estableixen les especialitats dels cossos docents d'ensenyament secundari.
3. El professorat de l'especialitat de llengua catalana i literatura, a part de la matèria de llengua catalana i literatura, també pot impartir les matèries de literatura universal i arts escèniques.
4. Pel que fa a les exigències de titulació i especialització del professorat de centres privats, s'han de tenir en compte l'Ordre de 24 de juliol de 1995, per la qual es regulen les titulacions mínimes que han de tenir els professors dels centres privats d'educació secundària obligatòria i batxillerat; l'Ordre de 23 de febrer de 1998, per la qual es regulen les titulacions mínimes i condicions que han de tenir els professors per impartir formació professional específica en els centres privats i en determinats centres educatius de titularitat pública i l'Ordre ECI/759/2008, de 19 de febrer, per

la qual se complementa la de 24 de juliol de 1995, o les normes que les modifiquin o substitueixin.

5. Correspon al director o directora del centre, a proposta del cap d'estudis, la designació del professorat que ha d'impartir una determinada matèria quan aquesta pugui ser impartida per diversos departaments.

Article 12

Optativitat

1. Les matèries optatives en el batxillerat contribueixen a completar la formació de l'alumnat aprofundint en aspectes propis de la modalitat escollida o ampliant les perspectives de la pròpia formació general.
2. L'alumnat ha de cursar, generalment, una matèria optativa en cada curs i pot elegir com a matèria optativa una matèria de modalitat.

Article 13

Oferta de matèries optatives

1. Les matèries optatives que els centres poden oferir al seu alumnat són les següents:
 - a) Matèries optatives vinculades a cada modalitat. Aquestes matèries poden ser cursades per l'alumnat que s'ha matriculat de la modalitat a la qual estan vinculades. Els centres poden permetre que l'alumnat matriculat d'una modalitat, cursi matèries optatives vinculades a altres modalitats. En el cas de matèries optatives vinculades a una modalitat no autoritzada al mateix centre educatiu es requereix autorització prèvia de la DGAOIE.
 - b) Matèries de la modalitat en la qual l'alumnat es matricula i que no formen part de l'itinerari que ha escollit.
 - c) Matèries d'altres modalitats diferents de la seleccionada per l'alumnat. En el cas de matèries de modalitat, d'una modalitat no autoritzada al mateix centre educatiu, es requereix autorització prèvia de la DGAOIE.
 - d) Matèries optatives generals per a totes les modalitats. Les matèries segona llengua estrangera i tecnologies de la informació i comunicació són d'oferta obligada en tots els centres.

2. Les matèries optatives vinculades a cada modalitat i les matèries optatives generals per a totes les modalitats són les que s'indiquen a l'annex 4 d'aquesta Ordre.
3. Les matèries optatives vinculades a cada modalitat i que estan adscrites al segon curs només poden ser ofertes en aquest curs i en la modalitat respectiva.
4. Les matèries optatives que s'adscriuen indistintament al primer o al segon curs es poden oferir a un curs o als dos, a criteri del centre. L'alumnat només pot cursar aquestes matèries en un dels dos cursos.
5. Les matèries de modalitat de segon curs no poden ser ofertes com a optatives al primer curs.
6. La matèria optativa segona llengua estrangera constitueix una continuació de la impartida a l'etapa d'ESO. Per això, amb caràcter general, pot elegir aquesta matèria l'alumnat que l'ha cursada de forma continuada a l'etapa anterior i en el mateix idioma. Els centres han de garantir que l'alumnat que l'ha cursada i superada al primer curs pugui cursar-la també al segon curs del batxillerat.
7. Excepcionalment, pot incorporar-se als estudis d'una segona llengua estrangera en el primer curs del batxillerat l'alumnat que no l'hagi cursada a l'ESO. Aquest alumnat ha d'acreditar els coneixements mínims necessaris, superant els procediments que estableixi el departament didàctic de llengües estrangeres. Aquests procediments han d'especificar les característiques i els continguts de les proves a realitzar, i també els criteris d'avaluació i la seva valoració.
8. Aquelles matèries optatives que poden ser cursades en xarxa, i quan no es puguin cursar de forma presencial, estaran a disposició dels centres en les condicions que es determinin a les respectives disposicions que regulin aquestes matèries.
9. El canvi d'optativa es pot sol·licitar al cap d'estudis durant els primers 15 dies lectius del curs, tant al primer com al segon curs.

10. L'alumnat que cursi simultàniament els ensenyaments professionals de música i dansa i una modalitat de batxillerat pot sol·licitar l'exempció de la matèria optativa en cadascun dels dos cursos. Per fer-ho ha de presentar en el moment de la matrícula un certificat que acrediti estar matriculat en un centre oficial cursant estudis dels ensenyaments professionals de música o dansa i un altre on acrediti haver superat el curs anterior la corresponent assignatura d'instrument o dansa clàssica. Aquests certificats s'han d'incloure en l'expedient acadèmic. En les actes d'avaluació final s'ha de fer constar en la qualificació de la matèria optativa la notació "X" (exempció).

Article 14

Assignació i currículum de les matèries optatives.

1. A l'annex 4 s'estableix l'assignació d'aquestes matèries als diversos departaments didàctics dels instituts d'educació secundària. Els departaments didàctics als quals queden adscrites les diferents matèries optatives que s'imparteixen al centre han d'incloure aquestes matèries en les programacions didàctiques.
2. Fins a la publicació dels nous currículums de matèries optatives, els currículums d'aquestes matèries són els que s'impartien fins ara. A l'annex 5 hi figura la relació de les resolucions amb les dates on estan publicats aquests currículums. No cal autorització administrativa per impartir aquestes matèries.
3. A l'annex 7 figura el currículum de la matèria projectes d'investigació que té caràcter de matèria optativa general per a totes les modalitats. Als annexos 8 i 9 figuren els currículums de les matèries taller de cos, moviment i expressió i taller d'escriptura dramàtica, que tenen caràcter de matèries optatives vinculades a la modalitat d'arts.

Article 15

Nombre de grups de matèries optatives

1. En els centres sostinguts amb fons públics, el nombre de grups de matèries optatives per a cada curs no pot ser superior al nombre que resulti de multiplicar el nombre de grups ordinaris de cada curs per 1'5.

2. No obstant això, quan circumstàncies especials així ho aconsellin, la Direcció General de Planificació i Centres Educatius, amb l'informe previ del Departament d'Inspecció Educativa, pot autoritzar la impartició d'aquestes matèries a un nombre inferior d'alumnes.

Article 16

Canvi de modalitat, via o itinerari

1. Un alumne o alumna que hagi promocionat a segon o que hagi de repetir parcialment o totalment primer, pot canviar de modalitat, via o itinerari. Aquest canvi s'ha d'efectuar en el moment de formalitzar la matrícula.
2. Els centres han d'assegurar que l'alumnat que canviï de modalitat, en finalitzar l'etapa, hagi superat les matèries comunes, sis matèries de modalitat (de les quals almenys cinc pertanyin a la nova modalitat i tres d'elles s'hagin cursat a segon) i dues matèries optatives.
3. Per fer el còmput de les matèries superades que s'indica al punt anterior, es poden comptabilitzar matèries superades del primer curs i que siguin matèries de modalitat com a optatives i viceversa, sempre que l'optativa cursada sigui matèria pròpia de la nova modalitat.
4. En el cas que l'alumnat, amb motiu del canvi, hagi d'afegir matèries de primer en el seu itinerari educatiu, aquestes no han d'incidir en la promoció del primer al segon curs.
5. En el cas que, per motius de l'organització horària del centre, l'alumnat no pugui assistir a les classes de les matèries de primer curs necessàries per al canvi de modalitat, via o itinerari, els departaments didàctics implicats han de proposar a l'alumnat un programa de treball amb especificació de les formes d'avaluació que se seguiran per tal de verificar la superació de la matèria.
6. El canvi de modalitat, via o itinerari s'ha de fer sempre respectant la prelación entre les matèries que s'especifiquen a l'annex 1.
7. Si, per causa de l'expressat a l'apartat anterior, l'alumnat ha de cursar una o més matèries de modalitat, via o itinerari del curs anterior, alguna

d'aquestes pot computar-se com a optativa de segon curs tenint en compte el que s'estableix a l'apartat 2.

8. No obstant el que s'estableix a l'apartat 1, una vegada començat el curs l'alumnat pot sol·licitar al cap d'estudis el canvi de modalitat, via o itinerari durant els primers quinze dies lectius. El cap o la cap d'estudis autoritzarà el canvi si l'organització del centre ho permet. Transcorreguts aquests quinze dies, qualsevol canvi ha de ser autoritzat pel director o la directora del centre.

Article 17

Orientació i tutoria

1. L'orientació i la tutoria de l'alumnat de batxillerat forma part de la funció docent. Correspon als centres educatius, dins el pla d'acció tutorial, la programació de les activitats de tutoria.
2. L'orientació i el suport al procés educatiu de l'alumnat és responsabilitat de tot el professorat en un marc de col·laboració amb el tutor o tutora, amb les famílies dels alumnes i, en el seu cas, amb el departament d'orientació.
3. Cada grup d'alumnes ha de disposar d'un professor o professora que exerceixi la funció tutorial. Correspon a aquesta persona la coordinació de l'equip docent de grup en el desenvolupament i en l'avaluació dels processos d'ensenyament i aprenentatge. També li correspon la tutoria individualitzada dels alumnes del grup.
4. El professor o professora tutor ha de tenir assignada una hora lectiva setmanal per realitzar les funcions de tutoria. L'atenció individualitzada de l'alumnat és incompatible amb les activitats lectives dels alumnes.

Article 18

Llibres de text i materials curriculars

1. Correspon als centres educatius, en el marc de la seva autonomia pedagògica, elegir els materials curriculars i, si és el cas, els llibres de text sempre que s'adaptin al rigor científic adequat a l'edat de l'alumnat i al

currículum establert pel Decret 82/2008. Els materials han de reflectir i fomentar el respecte als principis, a les llibertats i als valors democràtics, així com als principis i als valors recollits en la Llei orgànica 1/2004, de 28 de desembre, de mesures de protecció integral davant la violència de gènere, als quals ha d'ajustar-se tota l'activitat educativa.

2. Els llibres de text i els altres materials curriculars han de complir en tot cas el que preveu el Projecte lingüístic del centre. Els llibres de text no poden ser substituïts abans de transcórrer un període mínim de quatre cursos acadèmics. Excepcionalment, quan la programació docent ho requereixi i amb l'informe favorable del Departament d'Inspecció Educativa, poden ser substituïts abans de la finalització del període esmentat.
3. Els centres han de comunicar a les famílies la relació del material didàctic per a cada nou curs escolar abans del 30 de juny.

Article 19

Ensenyaments de religió

1. Els ensenyaments de religió són d'oferta obligada per a tots els centres i voluntaris per als alumnes. Al començament de cada curs acadèmic, en el moment de la matrícula, els alumnes majors d'edat i els pares o els tutors dels alumnes menors d'edat han de manifestar si els seu fills han de rebre o no ensenyaments de religió. Aquests ensenyaments es poden elegir entre l'ensenyament de la religió catòlica o la d'aquelles altres confessions religioses amb les quals l'Estat té subscrits acords internacionals o de cooperació en matèria educativa: la Federació d'Entitats Religioses Evangèliques d'Espanya, la Federació de Comunitats Israelites d'Espanya, la Comissió Islàmica d'Espanya.
2. Els ensenyaments de religió s'han d'impartir en el primer curs segons la distribució horària que figura a l'annex 2. Els centres han de garantir que aquests ensenyaments s'imparteixin en horari lectiu.
3. El professorat responsable dels ensenyaments de les diverses religions ha de confeccionar la programació didàctica corresponent.

Article 20

Ensenyaments del sistema educatiu espanyol impartits en llengües estrangeres

1. Els centres sostinguts amb fons públics que vulguin impartir alguna matèria en llengua estrangera ho han de fer a través de les convocatòries corresponents per a la implantació de seccions europees o d'altres programes de la conselleria d'Educació i Cultura per a l'aprenentatge en llengües estrangeres. Per a l'admissió d'alumnes s'han d'aplicar els criteris establerts per la Conselleria d'Educació i Cultura. Entre els criteris particulars no es poden establir criteris lingüístics.
2. Els centres privats que vulguin impartir alguna matèria en llengua estrangera han de sol·licitar l'autorització a la DGAOIE.
3. La impartició d'una matèria en llengua estrangera no ha de suposar la modificació del currículum establert al Decret 82/2008, ni afectar al que estableix el Decret 92/1997, de 4 de juliol, que regula l'ús i l'ensenyament de i en llengua catalana, pròpia de les Illes Balears, en els centres docents no universitaris de les Illes Balears. S'ha d'assegurar que al llarg de l'etapa l'alumnat que rebí aquests ensenyaments adquireixi la terminologia bàsica de la matèria en ambdues llengües oficials.

Disposició addicional primera

Incorporació al batxillerat LOE de l'alumnat provinent del batxillerat LOGSE

1. L'alumnat que va cursar primer de batxillerat LOGSE amb un màxim de dues matèries pendents s'ha d'incorporar a segon de batxillerat LOE recuperant, si és el cas, les matèries pendents d'acord amb el nou currículum. La matèria filosofia I es considera equivalent a la matèria filosofia i ciutadania. Aquest alumnat no ha de cursar la matèria de ciències per al món contemporani.
2. L'alumnat que va cursar segon de batxillerat LOGSE s'ha d'incorporar al segon de batxillerat LOE en els termes establerts en l'article 5.4 de l'Ordre de la consellera d'Educació i Cultura de 2 de Febrer de 2009, sobre l'avaluació de l'aprenentatge de l'alumnat de batxillerat a les Illes Balears. Per a aquest alumnat s'ha de tenir present la taula d'equivalències establerta a l'annex 6.

Disposició addicional segona **Compatibilització dels estudis de batxillerat amb els estudis de formació professional**

L'alumnat que ho desitgi pot simultaniejar els estudis de batxillerat amb els dels cicles formatius de formació professional sempre que compleixi els requisits acadèmics d'accés i pugui compatibilitzar l'assistència a les classes prevista en els diversos règims.

Disposició derogatòria única

Es deroga l'article 7 apartats 2, 3, 4 i 5 i l'article 8 de l'Ordre de la consellera d'Educació i Cultura de 2 de febrer de 2009 sobre l'avaluació de l'aprenentatge de l'alumnat de batxillerat a les Illes Balears.

Disposició transitòria primera **Avaluació de matèries pendents**

L'alumnat que en el curs 2008-09 cursi segon amb matèries pendents de primer ha de ser avaluat d'aquestes matèries d'acord amb el currículum establert al Decret 111/2002.

Disposició transitòria segona **Matèries de la modalitat d'Arts**

Durant el curs 2009-10 la matèria anatomia aplicada de la via d'Arts escèniques s'ha d'oferir a primer i a segon.

Disposició final primera **Autorització**

S'autoritzen els directors generals de la Conselleria d'Educació i Cultura perquè adoptin les mesures necessàries per aplicar el que disposa aquesta Ordre.

Disposició final segona **Entrada en vigor**

Aquesta Ordre entra en vigor l'endemà d'haver-se publicat en el *Butlletí Oficial de les Illes Balears*.

Palma, 27 d'abril de 2009

La consellera d'Educació i Cultura

Bàrbara Galmés Chicón

Annex 1

Relació de matèries de segon que requereixen coneixements previs de matèries de primer per poder ser cursades

<i>Matèries de segon</i>	<i>Matèries de primer</i>
Llengua castellana i literatura II	Llengua castellana i literatura I
Llengua catalana i literatura II	Llengua catalana i literatura I
Llengua estrangera II	Llengua estrangera I
Dibuix artístic II	Dibuix artístic I
Dibuix tècnic II	Dibuix tècnic I
Taller de volum	Volum
Anàlisi musical II	Anàlisi musical I
Grec II	Grec I
Llatí II	Llatí I
Matemàtiques aplicades a les ciències socials II	Matemàtiques aplicades a les ciències socials I
Matemàtiques II	Matemàtiques I
Tecnologia industrial II	Tecnologia industrial I
Segona llengua estrangera II	Segona llengua estrangera I
Física Química Electrotècnia Mecànica	Física i química
Biologia Geologia Ciències de la terra i mediambientals	Biologia i geologia

Annex 2 Distribució de l'horari lectiu setmanal

Matèries	1r curs	2n curs
Ciències per al món contemporani	2	-
Educació física	2	-
Filosofia i ciutadania	3	-
Història d'Espanya	-	3
Història de la filosofia	-	3
Llengua castellana i literatura	3	3
Llengua catalana i literatura	3	3
Llengua estrangera	3	3
Religió	2	-
Matèries de modalitat (tres a cada curs)	4 hores per matèria	4 hores per matèria
Matèria optativa (una a cada curs)	4	4
Total	34	31

Annex 3 Matèries optatives

Modalitat	Arts	Ciències i tecnologia	Humanitats i ciències socials
Optatives vinculades a la modalitat	1r o 2n	- Tècniques experimentals	- Història i cultura de les Illes Balears - Literatura castellana - Literatura catalana
	2n	- Sociologia - Taller de volum - Taller d'aplicacions artístiques	- Ampliació de matemàtiques - Geologia - Mecànica - Principis fonamentals d'electrònica
Optatives generals	1r	Estada en l'empresa Segona llengua estrangera I Tecnologies de la informació i la comunicació	
	2n	Projectes d'investigació Psicologia Segona llengua estrangera II	

Annex 4

Assignació de les matèries optatives als departaments didàctics

<i>Matèria</i>	<i>Departament preferent</i>	<i>Altres departaments</i>
Ampliació de matemàtiques	Matemàtiques	
Estada en l'empresa	Tots els departaments	
Fonaments d'administració i gestió	Professorat de l'especialitat d'economia	Departament de família professional: administració
Geologia	Biologia i geologia	
Història i cultura de les Illes Balears	Ciències socials, geografia i història	
Literatura castellana	Llengua castellana i literatura	
Literatura catalana	Llengua catalana i literatura	
Mecànica	Física i química/Tecnologia	
Principis fonamentals d'electrònica	Física i química / Tecnologia	Departament de família professional: electricitat i electrònica
Projectes d'investigació	Tots els departaments	
Psicologia	1. Professorat de l'especialitat d'orientació educativa. 2. Professorat titulat en psicopedagogia.	Filosofia
Segona llengua estrangera	Llengües estrangeres	
Sociologia	Filosofia	Ciències socials, geografia i història
Taller d'aplicacions artístiques	Dibuix i educació plàstica i visual	
Taller de cos, moviment i expressió	Educació física	
Taller d'escriptura dramàtica	Llengua castellana/Llengua catalana	
Taller de volum	Dibuix i educació plàstica i visual	
Tallers artístics	Dibuix i educació plàstica i visual	
Tècniques experimentals	Física i química / Biologia i geologia / Tecnologia	
Tecnologies de la informació i la comunicació	1. Professorat de l'especialitat d'informàtica 2. Professorat titulat en informàtica	Física i química/ Matemàtiques/ Tecnologia/ Departament de família professional: electricitat i electrònica

(*) Quan els departaments apareixen separats per la barra inclinada (/) no indica cap tipus de prioritat, sinó que poden impartir la matèria indistintament. La numeració indica prioritat.

Annex 5

Matèries optatives vinculades a les modalitats del batxillerat

<i>Modalitat</i>	<i>Matèria</i>	<i>Currículum</i>
Modalitat d'arts	<ul style="list-style-type: none">Tallers artístics: (fotografia, gravat, ceràmica, pintura, joieria, tèxtil...)Taller de cos, moviment i expressióTaller d'escriptura dramàticaTaller de volum (Volum II)Taller d'aplicacions artístiques dels sistemes de representacióSociologia	<ul style="list-style-type: none">Resolució 29/12/92 (BOE 25 29/01/93)Ordre 27/04/09Ordre 27/04/09Resolució 29/12/92 (BOE 25 29/01/93)Ordre 20/06/03 (BOIB 100 12/07/03)Ordre 20/06/03 (BOIB 100 12/07)
Modalitat de ciències i tecnologia	<ul style="list-style-type: none">Tècniques experimentalsAmpliació de matemàtiquesGeologiaMecànicaPrincipis fonamentals d'electrònica	<ul style="list-style-type: none">Ordre 20/06/03 (BOIB 100 12/07)Ordre 20/06/03 (BOIB 100 12/07)Ordre 20/06/03 (BOIB 100 12/07)Annex Decret 111/2002 (BOIB 29/08/02)Resolució 30/07/93 (BOE 14/08/93)
Modalitat d'humanitats i ciències socials	<ul style="list-style-type: none">Història i cultura de les Illes BalearsLiteratura castellanaLiteratura catalanaSociologiaFonaments d'administració i gestió	<ul style="list-style-type: none">Ordre 20/06/03 (BOIB 100 12/07)Ordre 21/05/99 (BOCAIB 70 03/06)Ordre 21/05/99 (BOCAIB 70 03/06)Ordre 20/06/03 (BOIB 100 12/07)Resolució 30/07/93 (BOE 14/08/93)

Matèries optatives generals per a totes les modalitats

<i>Matèries</i>	<i>Currículum</i>
<ul style="list-style-type: none">Segona llengua estrangera ITICEstada en l'empresaSegona llengua estrangera IIPsicologiaProjectes d'investigació	<ul style="list-style-type: none">Decret 111 02/08/02 (BOIB 104 29/08)Ordre 20/06/03 (BOIB 100 12/07)Ordre 20/06/03 (BOIB 100 12/07)Decret 111 02/08/02 (BOIB 104 29/08)Ordre 20/06/03 (BOIB 100 12/07)Ordre 27/04/09

Annex 6 Equivalència de matèries

2n de Batxillerat (LOGSE) Decret 111/2002	2n de Batxillerat (LOE) Decret 82/2008
Filosofia II	Història de la filosofia
Història	Història d'Espanya
Llengua castellana i literatura II	Llengua castellana i literatura II
Llengua catalana i literatura II	Llengua catalana i literatura II
Llengua estrangera II	Llengua estrangera II
Dibuix artístic II	Dibuix artístic II
Dibuix tècnic II	Dibuix tècnic II
Fonaments de disseny	Disseny
Història de l'art	Història de l'art
Tècniques d'expressió gràficoplàstica	Tècniques d'expressió gràficoplàstica
Biologia	Biologia
Ciències de la terra i del medi ambient	Ciències de la terra i mediambientals
Electrotècnia	Electrotècnia
Física	Física
Matemàtiques II	Matemàtiques II
Mecànica	Mecànica (optativa)
Química	Química
Tecnologia industrial II	Tecnologia industrial II
Economia i organització d'empreses	Economia de l'empresa
Geografia	Geografia
Grec II	Grec II
Història de la música	Història de la música i de la dansa
Llatí II	Llatí II
Matemàtiques aplicades a les ciències socials II	Matemàtiques aplicades a les ciències socials II
Comunicació audiovisual (optativa)	Cultura audiovisual (de modalitat de 1r)
Literatura universal (optativa)	Literatura universal (de modalitat de 2n)

Les matèries optatives del batxillerat LOGSE són equivalents a les corresponents del batxillerat LOE amb la mateixa denominació.

Annex 7

PROJECTES D'INVESTIGACIÓ

Introducció

La societat actual demana una ciutadania cada vegada més ben formada, que sigui capaç d'accedir a la informació, d'analitzar-la i valorar-la, de prendre decisions sobre una àmplia gamma de qüestions, d'investigar i dur a la pràctica iniciatives diverses en els àmbits econòmic, tecnològic, artístic, humanístic, etc.

El Decret 82/2008 estableix com a un dels principis generals del batxillerat que les activitats educatives en aquesta etapa han d'afavorir la capacitat de l'alumnat per aprendre per si mateix, per treballar en equip i per aplicar els mètodes d'investigació apropiats.

En definir el currículum de les matèries de batxillerat, es destaca la importància de connectar el que s'hi estudia amb la realitat, així com de potenciar la capacitat de l'alumnat per comunicar-se, per rebre i cercar informació procedent de fonts diverses, per expressar les seves idees i per comunicar als altres les opinions, els arguments i les conclusions dels seus treballs usant codis diversos de comunicació: oral i escrit, simbòlic, gràfic, artístic, etc. Els procediments relacionats amb la recerca, la gestió i el tractament de la informació obtinguda i l'exposició de resultats són presents en totes les matèries del batxillerat i cal que s'exercitin en cadascuna. Atesa la importància que té el desenvolupament d'aquestes capacitats i el seu interès didàctic, es dissenya aquesta matèria optativa de projectes d'investigació.

Una matèria com aquesta és un recurs amb el qual l'estudiant pot aplicar i contextualitzar els seus aprenentatges i, fonamentalment, desenvolupar competències generals per a la recerca, l'argumentació i l'expressió i, també, per aprofundir en el desenvolupament de les competències bàsiques, que constitueixen una referència central per al currículum de l'etapa anterior. L'objectiu és que l'alumnat posi en marxa determinats procediments, i que ho faci en àmbits de recerca que poden ser diferents d'aquells on els va adquirir, aprofundint sobre algun tema d'interès que estigui al seu abast. D'aquesta manera, l'alumnat es prepara per adaptar-se a situacions semblants de la vida

acadèmica o professional posterior, en les quals hagi d'aplicar diferents procediments, fer transferència de coneixements d'un camp a un altre i mostrar capacitat per organitzar-se i planificar la feina de manera autònoma.

En cap cas s'ha de considerar aquesta matèria com una oportunitat d'ampliar l'horari assignat a qualsevol altra matèria del batxillerat.

Objectius

La matèria projectes d'investigació de 2n de batxillerat té com a finalitat el desenvolupament de les capacitats següents:

1. Fer una recerca sobre un o diversos temes d'interès personal que siguin abastables, durant un temps determinat i de manera constant i aprofundida.
2. Aplicar els coneixements adquirits en diverses matèries del batxillerat a situacions concretes i reconèixer la seva utilitat i les relacions existents entre els continguts de diverses matèries.
3. Identificar i analitzar els diferents aspectes implicats en la realització d'un projecte d'investigació, des de la fase inicial de plantejament fins a la realització de tantes accions com es considerin necessàries per dur-lo a terme.
4. Aplicar la metodologia de recerca adequada als objectius fixats i seleccionar i tractar les fonts d'informació i documentació adients.
5. Treballar de manera autònoma, mostrar iniciativa i creativitat, esperit crític i consciència de la dimensió ètica dels processos.
6. Usar les tecnologies de la informació i la comunicació durant el procés de recerca, de tractament de la informació, d'anàlisi i de presentació final dels resultats.
7. Comunicar oralment i per escrit informacions rellevants sobre el treball o l'obra realitzats, usant diferents codis de comunicació: oral i escrit, simbòlic, artístic, etc., amb coherència, cohesió i correcció lingüística i estilística i d'acord amb uns criteris formals de presentació dels treballs.
8. Valorar el treball en equip, assumint les responsabilitats que, respecte a si mateix i als altres, implica la realització d'aquest tipus de tasques.

Continguts

El desenvolupament d'aquesta matèria implica que, sota la direcció del professorat, els alumnes han de realitzar una activitat o dues l'any, estructurades i orientades amb vista a la investigació plantejada entorn d'un tema, d'un problema o del disseny d'una cosa tangible relacionada amb la modalitat de batxillerat escollida, posant en joc el que han après en l'àmbit de diferents matèries i contextos d'aprenentatge, de manera que els permeti adquirir una visió integrada de les diferents àrees del saber.

L'alumnat ha de realitzar el projecte, treballant individualment o en equip, tractant de comprendre i resoldre noves situacions, donant solucions a necessitats reals, construint prototips, imaginant realitats virtuals, realitzant inventaris, dissenyant i realitzant investigacions en els diferents camps del saber, estudis sobre el terreny, creacions artístiques, etc.

No cal, per tant, definir aquí continguts concrets, ja que correspon a cada centre i, en especial, al professorat responsable d'impartir la matèria, decidir els temes sobre els quals s'ha de dissenyar i desenvolupar l'activitat, d'acord amb l'alumnat que l'hagi de realitzar. No hi ha més límits que els derivats de les possibilitats i de la imaginació de professorat i alumnat, considerant les condicions reals per dur a terme el projecte, els recursos disponibles i les oportunitats que ofereix l'entorn.

Cada projecte ha de ser elegit i desenvolupat de manera que:

- Faciliti, requereixi i estimuli la recerca d'informacions, l'aplicació global del coneixement, d'estratègies i coneixements pràctics, de capacitats socials i de destreses diverses.
- Impliqui la realització d'una cosa tangible (prototips, objectes, intervencions en el medi natural, social i cultural, investigacions científiques, inventaris, recopilacions, exposicions, digitalitzacions, plans, estudis de camp, enquestes, recuperació de tradicions i de llocs d'interès, publicacions, creacions artístiques, dissenys, etc.)
- Impliqui la informació als altres, dins i/o fora del centre educatiu, sobre el treball o l'obra realitzats, les conclusions obtingudes, etc., usant diferents codis de comunicació: oral i escrit, simbòlic, artístic, etc., i amb el suport de les tecnologies de la informació i la comunicació.

- Les activitats que es realitzin connectin d'alguna forma amb el món real, perquè l'alumnat tengui oportunitat d'aplicar i integrar coneixements diversos i pugui actuar dins i fora dels centres docents.
- Els alumnes facin una aproximació al que suposa fer un treball en condicions reals, seguint el desenvolupament complet del procés, des de la planificació fins a les diferents fases de la seva realització i l'èxit del resultat final.
- Fomenti la participació de tots i totes en les discussions, en la presa de decisions i en la realització del projecte, sense perjudici que puguin repartir-se tasques i responsabilitats.
- Consideri les repercussions del treball i de les accions humanes en general, així com la utilització de qualsevol tipus de recursos, les actuacions sobre el medi natural, social, econòmic o cultural presents i de les generacions venidores.
- Acostumi l'alumnat a fer-se responsable, tant del seu propi aprenentatge com de la part que li correspongui en la realització del projecte.

Suggeriments sobre metodologia i utilització de recursos:

L'orientació a l'alumnat sobre el treball de recerca ha d'incloure la informació adequada sobre els objectius i la metodologia del treball de recerca, el calendari i els criteris d'avaluació.

Durant la realització del treball de recerca, l'alumnat ha de rebre orientació sobre les tècniques habituals emprades en qualsevol projecte de recerca. Cal col·locar l'alumnat en situacions que li permetin triar i delimitar una àrea de recerca concreta; analitzar l'àrea i distingir-ne els aspectes bàsics dels secundaris; identificar problemes i formular-se preguntes; plantejar l'objectiu o els objectius que es persegueixen amb el projecte; esquematitzar el procés de realització de la recerca; planificar les accions que cal emprendre per assolir els objectius previstos; cercar la informació adequada al tema triat en els seus diferents aspectes i processar-la; proposar explicacions provisionals o hipòtesis resolutives, si escau, als problemes plantejats; plantejar estratègies de resolució; aplicar la metodologia i l'estratègia triada i recollir-ne els resultats; processar aquests resultats i contrastar-los amb la informació de què es disposava a l'inici; arribar a conclusions i argumentar-les.

Si al llarg del procés l'estratègia de treball no ha reeixit o els resultats són minsos en relació amb allò que s'esperava, l'alumnat ha de ser capaç, amb l'orientació del professorat, d'explicar per què i d'articular l'estratègia més adient.

Finalment, s'ha de d'elaborar una memòria per escrit del treball realitzat i s'ha d'exposar oralment en públic, de manera ordenada i coherent.

La memòria escrita del treball realitzat ha de constar d'una introducció, en la qual s'han d'explicitar la justificació i el procés de gestació del tema escollit; el desenvolupament de la recerca, amb la concreció de la metodologia emprada i dels resultats obtinguts; l'elaboració de conclusions i la referència de les fonts d'informació (bibliografia, centres de documentació, etc.).

L'exposició oral en públic que ha de fer l'alumnat ha de consistir en una presentació concisa, clara i rigorosa que sintetitzi el treball realitzat. L'alumnat ha d'utilitzar les eines i els recursos propis d'aquest tipus de presentacions. És en si mateixa una part important del treball i no pot reduir-se a una simple lectura de la memòria escrita.

La realització dels projectes s'ha de fer en un marc altament participatiu, on la discussió, el debat i la col·laboració entre el professorat i l'alumnat han de ser la base per al seu desenvolupament.

L'organització de les tasques, la disponibilitat dels locals del centre perquè l'alumnat hi treballi, etc., són decisions que corresponen al professorat de la matèria i, en definitiva, al mateix centre, depenent de les seves possibilitats reals: horaris, personal, recursos, etc.

Alguns dels projectes que es realitzin poden requerir la sortida del centre per fer treballs de camp, la visita a instal·lacions existents en altres centres o que depenguin d'institucions nacionals, provincials o locals, com museus, universitats, arxius, edificis històrics,..., i fins i tot la consulta d'alguns dels seus fons documentals o la utilització de les seves instal·lacions o materials, així com la participació en fires de la ciència, representacions artístiques, etc., d'acord amb el que cada centre educatiu, fent ús de la seva autonomia pedagògica i de gestió, estableixi a aquest efecte.

Criteris d'avaluació

Els criteris per avaluar cada projecte seran establerts pel professorat responsable de la seva realització, encara que, en tot cas, s'han de tenir en compte els següents aspectes:

- S'ha de valorar tant la qualitat del projecte realitzat com l'actuació de l'alumnat durant les diferents fases del seu desenvolupament. Per a això, és necessari constatar fins a quin punt l'alumnat va complint els objectius previstos en cada projecte i participa en les tasques que en deriven.
- S'ha de valorar la iniciativa de l'alumnat en la formulació de preguntes, hipòtesis o objectius del treball; la seva responsabilitat, constància i regularitat en el procés de realització del treball i, si escau, la participació en les tasques d'equip.
- S'ha de tenir en compte la capacitat de planificar i temporitzar la feina d'acord amb els objectius plantejats, d'aplicar la metodologia de recerca adequada als objectius del treball, d'afrontar els problemes generats durant el procés i de reconduir les estratègies. També s'ha de valorar la capacitat de seleccionar de forma correcta les fonts d'informació, diversificades i contrastades, de gestionar la informació i d'aplicar de forma rigorosa, crítica i objectiva mètodes d'anàlisi i interpretació de les dades.
- S'ha d'avaluar la memòria de cada projecte, on s'han d'analitzar els aspectes més importants de la realització del treball, indicar les fonts d'informació, justificar les decisions preses, valorar el treball realitzat i les dificultats superades, explicitar els resultats obtinguts i les conclusions a què s'ha arribat. S'ha de tenir en compte que la redacció estigui ben estructurada i tenguí rigor formal, que s'hi exposin les idees principals amb coherència, cohesió i capacitat de síntesi, que s'hi elaborin les conclusions de la recerca de forma personal i que s'hi avaluï críticament el propi treball. També s'han de valorar la correcció gramatical i estilística i el domini del vocabulari tècnic específic.
- S'ha de valorar la defensa oral de la memòria, utilitzant les TIC habituals en aquest tipus de tasques. S'ha de valorar que aquesta exposició sintetitzi el

treball de manera concisa, clara i rigorosa i no sigui una lectura de la memòria.

Annex 8

TALLER DE COS, MOVIMENT I EXPRESSIÓ

Introducció

El cos humà i l'entrenament físic constituïa un element significatiu en la *paideia* grega. Els sistemes educatius moderns han recollit parcialment aquest llegat i poques vegades ha estat per desenvolupar una forma de coneixement personal, per potenciar un hàbit saludable o una activitat estètica. És verificable un creixent interès de la societat contemporània pel coneixement i l'exercitació del cos, sigui per hedonisme, moda, salut o espectacle esportiu, que contrasta amb la nul·la presència de les activitats físiques en el batxillerat.

Per altra banda, un dels elements de major incidència en el procés de renovació del teatre a les diferents avantguardes del segle XX fou la reivindicació de la corporeïtat de l'actor juntament amb la seva capacitat de comunicar-se gestualment i de moure's per l'espai buit omplint-lo de significat. És a dir, una reivindicació del cos com a instrument primordial de l'actor. En el cas de la dansa, fou trobar un llenguatge expressiu a favor del cos, conscient de la seva gravetat, que desenvolupàs un moviment natural, lliure i espontani partint del centre corporal i dels seus eixos i les seves projeccions.

També és cert que vivim en la societat de la informació i la comunicació. La informació ha esdevingut excessiva i la comunicació ha multiplicat els seus canals i llenguatges. Guanya pes la comunicació visual, però a partir d'una imatge tecnificada i susceptible de ser reproduïda de manera massiva. És important desenvolupar eines i tècniques d'expressió i comunicació aparentment relegades, com les de la comunicació no verbal. Cal també reivindicar les formes de comunicació directes i presencials, on la corporeïtat no sigui substituïda per la virtualitat.

Aquesta matèria pretén abordar de manera pràctica i integrada tota una sèrie de disciplines relacionades amb el treball del cos i el seu moviment i expressió, com ara la dansa, l'expressió corporal, la pantomima, el mim i l'acrobàcia, des d'un punt de vista fonamentalment pràctic. Així es complementa amb dues matèries de modalitat de caràcter teòric del currículum oficial: anatomia aplicada i història de la música i de la dansa. No és fàcil, en algunes ocasions,

trobar les diferències entre unes i altres disciplines ja que tenen molts d'aspectes comuns. Una sèrie d'elements, de forma explícita o implícita, n'articulen quasi tots els continguts: cos, moviment, energia (potència), espai, temps i interacció. Per tant, alguns continguts es repeteixen i l'ordre que es proposa es pot alterar segons el criteri del docent que desenvolupi la matèria sempre que, com a element inicial, sigui prioritària la construcció del cos, per tal de facilitar després les seves possibilitats expressives.

El bloc 1 és de continguts comuns i inclou una exposició teoricopràctica dels principis bàsics d'anatomia. Es tracta de recordar uns coneixements fonamentals per entendre un cos que s'ha de disposar per a l'activitat física de manera natural i conscient per poder desenvolupar la seva capacitat expressiva i aprofitar tot el seu potencial. Els altres continguts són procedimentals i actitudinals i el seu desenvolupament es realitza durant tot el curs.

El bloc 2 se centra en la dansa. No es proposa una dansa genèrica ni un contenidor d'estils i tècniques variades, sinó una dansa afavoridora del cos, conscient del pes i de la gravetat, que treballi des del terra i desenvolupi un moviment natural, atent al ritme intern i als estímuls externs, sense cercar el virtuosisme tècnic ni l'esteticisme. Es tracta d'una proposta arrelada a les tendències més innovadores de la dansa contemporània, si bé el plantejament que s'hi fa és suficientment obert com per poder introduir-hi algunes variants. S'opta per proposar-la en primer lloc perquè planteja un treball sòlid de construcció del cos.

El bloc 3 fa referència a l'expressió corporal. El contingut semàntic d'aquest terme és ampli i imprecís. Ens interessa la línia que afecta el coneixement i l'exercitació del cos, a través del gest i del moviment, per tal de desenvolupar el seu potencial expressiu i cognitiu, tant com a tècnica d'entrenament actoral com en qualitat de tècnica interpretativa autònoma. Es pot treballar en primer lloc, ja que molts dels continguts de dansa poden ser aplicats a aquest bloc.

En el bloc 4 es treballen els continguts corresponents a la pantomima i al mim. És una continuació lògica del bloc anterior. Pretén avançar en la tècnica interpretativa de base gestual, la qual cosa suposa una anàlisi específica del moviment i del potencial expressiu de cada part del cos, que es dirigirà cap a la narració, la poesia o l'abstracció.

El darrer bloc correspon a l'acrobàcia. Fins aquí el treball del cos ha partit de la postura i del moviment natural i s'ha explorat la seva capacitat expressiva. Ara es fa una passa més i en una direcció diferent, ja que es tracta d'explorar habilitats que suposen una transgressió de la posició del cos o del seu moviment en relació a la gravetat o que lluiten per batre els seus propis límits físics. Les tècniques s'agrupen habitualment en equilibris, salts i girs, que incrementen la seva dificultat en passar a una fase aèria i enllaçar diferents elements. El plantejament és introductor i la seva evolució hauria de dependre del punt de partida del grup i del seu progrés, atenent els processos tant individuals com col·lectius i les possibilitats expressives a les diferents arts escèniques, particularment al circ.

És important prendre consciència de la importància de l'exploració contínua del propi cos a fi de reconèixer les limitacions i potencialitats d'un mateix i també la necessitat de realitzar un entrenament per tal d'assolir un instrument disponible per a la interpretació. Es considera clau desenvolupar l'autoconsciència corporal. La improvisació esdevé element bàsic per al treball de la creativitat.

Cada bloc té una sèrie de continguts de caràcter teòric perquè els alumnes sàpiguen relacionar cada disciplina dins l'àmbit de les Arts Escèniques i com a raó que justifica el conjunt d'activitats que es proposen, però aquesta és una matèria d'un caràcter fonamentalment pràctic. Les sessions han de començar amb una fase d'escalfament i de preparació corporal. Després, en funció del tipus de disciplina, la sessió podria articular-se en un ordre de complexitat progressiva, que vagi del joc de desinhibició inicial al joc dramàtic o la figura acrobàtica.

És convenient disposar d'un temps, d'un espai i d'uns materials adequats per a la realització d'aquesta optativa. Això implicaria agrupar les unitats horàries en dos blocs de dues unitats cadascun i habilitar un espai ample i ventilat, amb un terra que permeti els exercicis de sòl i no provoqui lesions.

Objectius

El taller de cos, moviment i expressió, matèria optativa del batxillerat de la modalitat d'arts, té com a objectiu el desenvolupament de les capacitats següents:

1. Comprendre l'estructura i el funcionament del cos, dels centres i dels eixos que l'estructuren.
2. Prendre consciència de l'esquema corporal propi i del seu desplaçament dins l'espai.
3. Aprofundir en el coneixement d'un mateix per tal de desenvolupar un equilibri personal i afectiu.
4. Aprendre a acceptar-se amb respecte, a potenciar les pròpies capacitats i a superar les dificultats.
5. Utilitzar el cos com a mitjà d'expressió artística i com a eina d'interpretació i saber adoptar una actitud corporal atenta i disponible per al treball de moviment.
6. Identificar els ritmes i els estats corporals propis, essent capaç de captar i rebre estímuls externs i de reaccionar i respondre adequadament.
7. Aprendre a construir, ampliar i projectar actituds corporals que expressin i descriguin imatges, accions, emocions i sentiments.
8. Desenvolupar la creativitat, l'espontaneïtat i la imaginació.
9. Contribuir a la millora de les habilitats socials, dotant l'alumne o alumna d'un alfabet comunicatiu que faciliti les seves relacions amb els altres a través de la comunicació no verbal.
10. Desenvolupar les qualitats físiques bàsiques (força, velocitat, resistència, flexibilitat) i el sentit de l'equilibri.
11. Aprendre a desenvolupar la capacitat de control del cos en relació a la respiració, la tensió i la relaxació.

Continguts

Bloc1: Principis bàsics d'anatomia i construcció del cos

- Visualització del cos. El cos com a espai d'investigació.
- Obertura, relaxament, respiració.
- Ossos, articulacions i músculs implicats en els principals gestos motrius de les arts escèniques.
- La preparació física com a base de la interpretació corporal.
- Treball de tonicitat, flexibilitat i elasticitat muscular.
- Interès per realitzar un treball disciplinat i perdurable en l'estudi del moviment.
- Coneixement i respecte per les pròpies capacitats i condicions físiques.

- Consciència dels moviments realitzats.
- Valoració de la necessitat de fer un bon ús del cos i del moviment com a mitjans per a la comunicació.
- Observació de l'entorn des d'una actitud atenta i disponible.
- Seguretat i confiança en la pròpia capacitat expressiva.

Bloc 2: Dansa

- La renovació de la dansa i l'avantguarda artística: Estats Units i Europa.
- Principals tendències i representants.
- Dansa i teatre: diàlegs i interferències.

Col·locació del cos i consciència corporal

- Localització del centre de gravetat.
- L'eix de simetria corporal i l'actitud postural.
- Estudi dels eixos i les seves projeccions.
- L'estructura òssia en moviment.
- Desplaçaments en l'espai a partir del centre de gravetat.
- Els punts de suport.
- Moviments en l'espai.
- Volum intern i extern.

Equilibri i desplaçament espacial

- El pes i la suspensió.
- Desplaçaments espacials: direccions i nivells.
- Simetria i asimetria.
- La consciència espacial.

El ritme i l'escolta

- El ritme.
- L'acció i la reacció.
- L'escolta.
- El moviment intern.
- El contacte amb l'altre.
- Exploració de diferents ritmes i estats corporals.

El moviment com a llenguatge narratiu

- Estat d'ànim i moviment.

- El moviment en relació a la creació dels personatges.
- Moviment i associació narrativa d'imatges.
- Construcció de *frases de moviment*.
- Construcció d'estructures coreogràfiques.

La projecció i l'amplitud del moviment

- El control i la canalització de l'energia.
- La presència escènica.

Bloc 3. Expressió corporal

- Precedents històrics. Aproximació conceptual. Corrents.
- Expressió Corporal i Arts Escèniques: Teatre, dansa, mim i circ.

El cos

- La imatge corporal.
- El centre de gravetat.
- Centres expressius i de personalitat.
- Els segments del cos: cap, tors, braços i cames.
- Simetria corporal i eixos.
- Pes, suspensió i equilibri.

L'espai

- L'espai interior.
- Desplaçaments espacials: direccions i nivells.
- Projecció del moviment dins l'espai.
- L'espai total: desplaçaments
- Significació afectiva de l'ús de l'espai.

Tipus i qualitats de moviments (dinàmica)

- Moviment orgànic, ràpid-lent, ampli-reduit.
- Diferents qualitats: impuls, sustentació, percussió, suspensió, vibració, torsió, empesa, pressió, col·lapse.
- El moviment i les accions humanes.

El temps

- *Tempo* personal i comú.
- Graduació del temps.

- El ritme intern i extern.

La improvisació corporal

- Neutralitat, escolta, acció-reacció.
- Conceptes bàsics de la improvisació: dubte, sorpresa, tensió, pes, immobilitat.
- El moviment com a llenguatge narratiu.

Bloc 4. Pantomima i mim

- Conceptes bàsics.
- Evolució de la pantomima.
- El mim modern: formes i tipus.

La gestualitat corporal i la mímica facial

- Consciència corporal i moviment del cos: cap, mans, tors, cames i peus.
- Pes i equilibri.
- Tipus i qualitats de moviments.
- Mímica i expressió facial: els centres expressius del rostre.
- L'expressió d'emocions.
- Sincronització de moviments i gests.

Mimesi, creativitat i improvisació

- Imitació d'objectes, accions, emocions i conceptes.
- Gest i construcció de personatges.
- Improvisació amb persones i objectes.

Bloc 5. Acrobàcia

- Conceptes bàsics.
- L'acrobàcia en relació a l'esport, el teatre, la dansa i el circ.
- Elements i figures bàsiques.
- Tècniques acrobàtiques sense fase aèria: Vertical, mitja roda, tombarelles, pont, equilibris, caigudes.
- Introducció a les tècniques acrobàtiques amb fase aèria.
- Activitats acrobàtiques grupals.
- Acrobàcia i circ. Activitats amb aparells (fixos o mòbils). Activitats sense aparells.

Criteris d'avaluació

1. Realitzar exercicis que permetin moure's amb agilitat i fluïdesa: desplaçant-se des del centre de gravetat del cos, produint un canvi continu de pes i treballant la relació de forces oposades que ens arrelen a la terra i ens donen suspensió a l'espai.

Es pretén avaluar si l'alumnat ha integrat en el seu cos l'organització dels eixos-línies de l'estructura corporal en moviment, els quals ens donen les direccions a l'espai. Amb aquests exercicis també es pot avaluar la fluïdesa i l'agilitat per pujar i baixar del terra i per desplaçar-se per l'espai.

2. Desplaçar-se per l'espai posant atenció al propi estat corporal i, al mateix temps, a tot allò que ocorre al voltant, actuant d'acord amb els canvis que es produeixen a l'exterior sense perdre la consciència del propi estat.

Es pretén comprovar si l'alumnat és capaç d'estar atent al propi treball i, a la vegada, a tot el que passa al seu voltant, i si les reaccions que adopta respecte dels estímuls externs són les adequades.

3. Realitzar improvisacions individuals i grupals des de qualsevol de les disciplines cursades que permetin veure les capacitats expressives i comunicatives del gest i del moviment corporal.

S'ha d'avaluar si l'alumne o alumna entra dins l'espai escènic, s'hi manté amb una actitud atenta i disponible, i utilitza aquesta actitud com a base per desenvolupar qualsevol acció, joc o proposta teatral.

4. Construir frases de moviment, coreografies o esquetxos a partir d'imatges, músiques, històries o accions.

Es pretén avaluar si l'alumnat ha assolit una bona preparació tècnica del seu cos i si és capaç d'emprar-la per expressar-se amb creativitat a través del moviment.

5. Realitzar accions que permetin apreciar la qualitat i amplitud del moviment.

Es pretén avaluar si l'alumnat utilitza el cos i el moviment de forma ampliada sobre l'escenari i si és conscient de la importància de la projecció i de l'ampliació per donar claredat i solidesa a la interpretació.

6. Executar amb correcció elements i figures acrobàtiques bàsiques en funció de les capacitats prèvies.

L'objectiu és valorar la capacitat d'esforç i de superació en l'adquisició d'habilitats que permetin un major domini del cos i del seu equilibri en relació a la gravetat.

7. Participar en el disseny i en la realització davant un públic de muntatges escènics basats en les arts del moviment i en el teatre gestual.

Amb aquest criteri es vol valorar la capacitat d'implicació en la creació d'un espectacle, el grau de maduresa en l'assoliment de les tècniques apreses i la capacitat creativa.

8. Mostrar motivació, interès, esforç i capacitat per al treball en grup i per a l'assumpció de tasques i responsabilitats en projectes col·lectius.

L'objectiu d'aquest criteri és valorar la implicació en la feina diària de l'aula i la participació activa en les diferents activitats i tasques implícites en els processos d'aprenentatge.

Annex 9

TALLER D'ESCRITURA DRAMÀTICA

Introducció

És innegable el pes que la literatura dramàtica ha tingut al llarg de la història i fins avui encara en els espectacles escènics. Ha servit de base única per a la representació, com a referent llunyà o com a part d'un procés creatiu de caire col·lectiu. A aquest pes s'hi ha d'afegir la realitat audiovisual dels nostres dies.

La comunicació audiovisual ha arribat a un grau de desenvolupament tan alt que ha envaït de manera creixent el nostre espai públic i privat. En l'actualitat podem parlar d'una civilització de la imatge, en la qual les persones consumeixen missatges audiovisuals des del moment del naixement. És aquesta realitat la que ens fa sentir la necessitat de conèixer a fons quins són els mecanismes de funcionament d'aquest tipus de comunicació i de formar els alumnes adequadament perquè puguin interpretar els missatges que se'n deriven, processar-ne críticament la informació i elaborar-ne de propis. En aquest context, la creació de textos teatrals, cinematogràfics, televisius o radiofònics pot esdevenir una eina bàsica per al desenvolupament dels seus valors individuals i socials, de la seva creativitat i la seva identitat.

La inclusió d'aquesta matèria optativa en el currículum de batxillerat es justifica, des del punt de vista acadèmic, perquè contribueix al desenvolupament de la formació intel·lectual dels alumnes, perquè els ajuda a progressar en la capacitat d'analitzar críticament i de produir els textos de base dels diferents mitjans escènics i de comunicació, i també perquè respon a la necessitat de l'alumnat que es decanta cap a les arts escèniques de continguts de caràcter específic vinculats a l'escena (els textos teatrals) i al món audiovisual (els guions cinematogràfics, televisius i radiofònics), la qual cosa suposa l'aprofitament de tot l'ensenyament que han rebut de literatura i de llengua.

La matèria d'escriptura dramàtica és concebuda com un instrument eficaç en una formació integral, ja que s'ocupa de l'estudi de les diferents manifestacions de la comunicació escènica i audiovisual des d'una perspectiva creativa, i enriqueix i potencia la capacitat de l'alumnat d'observar, d'analitzar

i de comprendre els diferents fenòmens que s'hi impliquen. A més, permet que els alumnes desenvolupin competències comunicatives que poden estimular la seva iniciació en el medi escènic i comunicatiu en general i garantir, per tant, la consecució d'objectius formatius a l'etapa del batxillerat.

Amb aquesta matèria, que parteix de la concepció que l'expressió teatral és una manifestació humana de caràcter artístic, cultural i lingüístic que forma part dels actes comunicatius més bàsics, es pretén dotar l'alumnat dels conceptes i els procediments fonamentals per la interpretació i la interacció. La matèria és concebuda en un sentit ampli i els continguts que s'hi tracten van des dels aspectes més de caire tècnic, formal i expressiu fins a les repercussions individuals i socials de les diverses manifestacions creatives. En resum, l'estudiant que s'acosta a aquesta matèria aprèn també a rebre i a expressar pensaments, emocions, sentiments propis i aliens, mitjançant l'ús de les més variades tècniques i destreses inherents a la tradició i al moment present.

Aquesta matèria té com a prioritat promoure la formació d'una ciutadania reflexiva, selectiva i competent respecte de la comunicació en els diversos mitjans que ens envolten quotidianament. Els alumnes han d'adquirir i desenvolupar progressivament la capacitat de valorar les creacions en totes les seves formes singulars (teatre, circ, dansa, òpera, performance, cinema, televisió, ràdio, etc) i s'han de convertir en emissors i no en simples receptors.

Els objectius i els continguts d'aquesta matèria s'articulen en funció de l'orientació futura dels alumnes cap al món artístic ja que els permet experimentar creativament, de forma individual i en grup, amb els diferents llenguatges. El caràcter de la matèria obliga que els continguts procedimentals siguin primordials donat que les creacions dels alumnes són el més important. És, a més, una assignatura en la qual els temes transversals de valors i actituds es poden desenvolupar i concretar en temes que facin referència a problemes i a conflictes socials, polítics, econòmics, culturals, lingüístics, etc., com ara els que es troben relacionats amb els valors cívics i de convivència intercultural, amb la sostenibilitat ambiental, la solidaritat, la igualtat de gènere, la democràcia, la pau, etc.

La matèria comporta el domini de conceptes, procediments i actituds relacionats amb la competència en la sensibilitat estètica, amb la competència

expressiva de l'alumnat, amb la competència de la creativitat artística i amb la competència cultural dramàtica i audiovisual.

La competència en la sensibilitat estètica permet identificar les qualitats artístiques i emotives dels productes i actua com a estímul per al desenvolupament de les pròpies sensacions de l'alumnat. Cal promoure una actitud desinteressada de col·laboració i de participació en el treball en grup des d'una posició de crítica constructiva i reflexiva amb imaginació, energia, interès, etc.

La competència expressiva implica la capacitat d'aplicació dels mecanismes bàsics de l'escriptura teatral, cinematogràfica, televisiva i radiofònica, a textos propis i d'*altri*, actuals i d'altres èpoques, en català i en altres llengües. Fomenta el desenvolupament de textos per a l'escena amb especial incidència en la pròpia capacitat de sorpresa, de receptivitat i de desinhibició.

La competència en creativitat artística s'entén com la capacitat de conèixer, comprendre, apreciar i saber analitzar des del seu context social i cultural la producció dramàtica i audiovisual i valorar la importància del fet teatral i audiovisual per a una cultura i una societat determinades.

La competència en cultura dramàtica implica una reflexió crítica sobre la pròpia producció de textos o de guions amb una actitud de col·laboració i de participació en els processos de coescriptura, amb el màxim respecte i la màxima tolerància cap a un mateix i cap als altres, tenint com a objectiu final la capacitat de superació i la consolidació de l'autoconfiança, l'autoexigència de qualitat i l'aprenentatge autònom.

Els continguts de la matèria s'estructuren en distints blocs, que combinen els coneixements teòrics amb la pràctica creativa, que ha de ser la part més important:

- Continguts generals: tracten els conceptes bàsics del món teatral, cinematogràfic, televisiu i radiofònic.
- El relat i les característiques bàsiques de l'escriptura teatral, el guió cinematogràfic, el televisiu i el radiofònic.
- La història i els seus mecanismes de construcció.

- L'estructura i els principals instruments narratius en el món teatral i audiovisual.
- El personatge i les fórmules de presentació i caracterització en el món escènic i en l'audiovisual.
- El temps i l'espai en el relat teatral i en l'audiovisual.
- L'escriptura i el procés d'elaboració textual en relació als múltiples codis comunicatius.

És important tenir en compte que les explicacions teòriques han de ser un punt de partida perquè l'alumnat desenvolupi la part pràctica en forma d'exercicis basats en el temari i sempre en relació a l'anàlisi de textos d'altres autors tan diversos com sigui possible i al visionat de representacions i espectacles teatrals, de pel·lícules i de sèries televisives i programes de ràdio.

El treball individual sempre ha d'anar combinat amb activitats en petits grups per a l'intercanvi continu d'idees i de textos. La lectura conjunta de la producció de cada alumne i la posada en comú dels exercicis sempre ha d'estar oberta als comentaris de tots els participants del taller, igualment en els exercicis de coescriptura, a fi que se'n vegin les possibilitats de recepció.

Amb això es potencia per igual el saber, el saber fer i el saber ser, utilitzant un ampli corpus de coneixements, tècniques, recursos i activitats que incideixen favorablement en l'adquisició d'un ampli capital cultural i d'una cultura escènica suficient. Al mateix temps, a través de les diferents històries es poden recrear tota mena de problemes, situacions i conflictes que permeten aprofundir en un coneixement reflexiu del món que ens envolta i en una relació dinàmica i crítica amb el nostre entorn, afavorint l'autonomia personal i l'evolució cap a la vida adulta.

Objectius

La matèria taller d'escriptura dramàtica en el batxillerat té com a objectiu el desenvolupament de les capacitats següents:

1. Adquirir coneixement dels conceptes bàsics del llenguatge escènic, cinematogràfic, televisiu i radiofònic i comprendre les regles de funcionament de la construcció d'històries en cada un d'ells.

2. Conèixer i identificar les bases teòriques i conceptuals sobre les quals es desenvolupa la tasca de producció de textos teatrals i audiovisuals i saber analitzar distints tipus d'obres dramàtiques i audiovisuals, tot detectant les eines narratives que s'utilitzen per escriure les històries i donar vida als personatges.
3. Identificar les diverses manifestacions de treball escènic i audiovisual, principalment les del propi entorn sociocultural.
4. Arribar al coneixement i a la comprensió de la identitat personal pròpia i de l'aliena, així com de la realitat social, a través del treball en grup en processos d'expressió i de creació.
5. Adoptar actituds de flexibilitat, cooperació, coordinació, supervisió o subordinació, participació, interès i respecte, que permeten dur a terme tasques comunes.
6. Saber aplicar les estratègies fonamentals de l'escriptura teatral i aprofundir en els recursos bàsics que estructuraven el plantejament d'una història i en les seves fórmules dramàtiques, tot desenvolupant les bases metodològiques per a la creació, fent ús de les diferents tipologies estructurals existents i experimentant diferents llenguatges i codis.
7. Desenvolupar les habilitats, capacitats i destreses necessàries per crear amb originalitat històries a partir de qualsevol estímul, situació o conflicte en el marc de la ficció dramàtica, utilitzant llenguatges, codis, tècniques i recursos de caràcter escènic, fent especial èmfasi en aquelles problemàtiques i aquells conflictes que afectin la col·lectivitat.
8. Reconèixer i utilitzar, amb rigor artístic i coherència estètica, les múltiples formes de produir, recrear i interpretar accions escèniques, i participar de manera activa en el disseny, la realització i la representació de tota mena d'espectacles.
9. Prendre consciència del vincle entre l'escriptura dramàtica i el món de l'espectacle en general, els guions audiovisuals en les seves diverses formes i el món de la publicitat, i aprendre els fonaments de l'adaptació teatral i dels processos de dramatització de textos no dramàtics.
10. Desenvolupar la capacitat crítica per analitzar amb rigor i coherència les produccions pròpies i alienes tot valorant, gaudint i respectant el patrimoni existent com a font de coneixement i com a recurs per al desenvolupament individual i col·lectiu i també com a mitjà de repercussió i influència en la societat actual.

Continguts

Bloc 1. Continguts generals

- Conceptes bàsics del món escènic, cinematogràfic, televisiu i radiofònic.
- Els arguments universals. Història i personatges.
- Elements del drama. Les preceptives teatrals al llarg de la història.
- Anàlisi dels models audiovisuals actuals a partir del visionat de sèries televisives, pel·lícules, espectacles teatrals, etc.

Bloc 2. El relat

- Els processos de formalització.
- Característiques bàsiques de l'escriptura teatral, el guió cinematogràfic, el televisiu i el radiofònic.
- Descripció de les diferents tècniques emprades en obres de teatre, guions cinematogràfics, televisius o radiofònics d'actualitat .
- Anàlisi dels recursos narratius emprats en obres teatrals o guions audiovisuals de distints tipus.
- Realització de tècniques d'observació i inspiració amb l'expressió de pensaments, emocions i sentiments propis i aliens.
- Adquisició i consolidació de l'autoconfiança, l'autoexigència de qualitat i l'aprenentatge autònom.

Bloc 3. La història

- Mecanismes de la narració. L'argument.
- Història, trama, estructura i text. Complicació i conflicte. Conflicte extern i intern.
- Motivació dels personatges. Desig, objectiu, intenció.
- Anàlisi del conflicte d'escenes dramàtiques i audiovisuals variades.

Bloc 4. L'estructura

- L'estructura. Divisió interna. L'escaleta. Tipus d'estructura. La no-estructura.
- Unitat d'acció: trama- subtrama. Funcions.
- La línia d'acció. Relat discontinu. Relat en espiral. Relat circular.

- Instruments narratius al món teatral, al cinematogràfic, al televisiu i al radiofònic. El gag repetitiu. El malentès. L'anticipació. El *set-up* i el *pay-off*. El *Mac Guffin*. La seqüència 0. La veu en *off*.
- Elaboració d'estructures a partir de models preestablerts.

Bloc 5. El personatge

- Els personatges. Creixement d'un personatge. Biografia dels personatges.
- Definició de rols. L'estratègia dels personatges. Protagonista i antagonista. El perfil.
- El personatge tridimensional: aspectes físics, sociològics i psicològics.
- El punt de vista. El diàleg. El monòleg. Altres formes comunicatives.
- Creació dirigida de personatges.

Bloc 6. El temps i l'espai

- L'espai. Espai escènic i espai dramàtic. Espais audiovisuals.
- Anàlisi de la construcció de l'espai en relats teatrals i en audiovisuals.
- Construcció d'espais teatrals i audiovisuals.
- L'ordre temporal. El *flashback*. El *flashforward*. L'el·lipsi. La paral·lipsi.
- Estudi del tractament del temps en distints relats teatrals i audiovisuals.
- Producció de relats breus utilitzant diversos recursos temporals.

Bloc 7. L'escriptura

- El treball amb la llengua. Registres i varietats.
- Els jocs dels sons. Recursos fonètics. El valor de la paraula. Sintagmes. Frases. Oracions. El discurs. La semàntica.
- La simbologia. Recursos literaris.
- Els gèneres. Codis no lingüístics. Altres formes.
- La recepció dels discursos.
- Elaboració col·lectiva i individual de textos teatrals, cinematogràfics, televisius, radiofònics, etc.
- Reflexió crítica sobre la pròpia producció de textos o de guions.
- Respecte i tolerància cap a un mateix i cap als altres en la participació en els processos de coescriptura.

Criteris d'avaluació

1. Demostrar un coneixement bàsic del llenguatge del món teatral, cinematogràfic, televisiu i radiofònic i de les històries que s'hi escenifiquen.

La finalitat d'aquest criteri és avaluar la capacitat per diferenciar els distints elements que formen el món de l'espectacle i l'audiovisual i principalment com s'hi mostren les històries representades.

2. Identificar, comprendre i explicar les característiques fonamentals de les diferents formes de relats.

A través d'aquest criteri es persegueix comprovar si es coneix, es comprèn i es valora la gènesi d'una història i la seva transformació.

3. Expressar pensaments, emocions, sentiments propis i aliens, mitjançant l'ús de les més variades tècniques i destreses de la creació dramàtica inherents a la tradició i al moment present.

Mitjançant aquest criteri es vol avaluar el desenvolupament de les capacitats expressives i creatives de l'alumnat i la seva disponibilitat i implicació per millorar-les a través del treball individual i col·lectiu.

4. Aplicar les diferents tècniques de l'escriptura teatral, cinematogràfica, televisiva i radiofònica, per elaborar textos propis, en català i en altres llengües.

Aquest criteri s'orienta a avaluar la capacitat per desenvolupar històries pròpies i exposar-les de forma creativa a futurs espectadors.

5. Identificar, valorar i saber utilitzar els diferents estils d'escriptura escènica mitjançant l'anàlisi de textos d'autors diversos i el visionat de representacions i espectacles teatrals, de pel·lícules, de sèries televisives i de programes de ràdio.

Amb aquest criteri es pretén valorar la capacitat de reconèixer i d'analitzar, en funció de criteris estètics i artístics, les diferents formes que, al llarg de la història i fins al dia d'avui, han emprat els creadors escènics a l'hora de crear els seus mons dramàtics, així com de saber utilitzar-les en les creacions pròpies.

6. Elaborar textos dramàtics, guions cinematogràfics, televisius i radiofònics.

Amb aquest criteri es pretén valorar la capacitat de creació de distints tipus de textos en funció de la creativitat, originalitat i visió escènica, especialment aquells que recreïn tota mena de problemes, situacions i conflictes que permetin aprofundir en un coneixement reflexiu del món que ens envolta i en una relació dinàmica i crítica amb el nostre entorn, afavorint l'autonomia personal i l'evolució cap a la vida adulta.

7. Dissenyar projectes de creació escènica.

Aquest criteri persegueix comprovar si l'alumnat coneix i compren els processos i les fases presents en un projecte de creació escènica així com la seva capacitat per utilitzar-los en la construcció d'un projecte dirigit a l'escena amb tots els elements externs que s'hi impliquen.

8. Participar en el disseny i en la realització de projectes col·lectius de creació escènica assumint diferents rols.

Amb aquest criteri es vol valorar la capacitat d'implicació en la creació i l'exhibició d'espectacles escènics col·lectius, assumint i realitzant les tasques del rol que en cada cas s'hagi de desenvolupar.

9. Mostrar motivació, interès i capacitat per a l'assumpció de tasques i responsabilitats en projectes individuals o col·lectius.

L'objectiu d'aquest criteri és valorar la implicació en la feina diària de l'aula i la participació activa en les diferents activitats de treball individual o en grup proposades, mostrant una actitud creativa, emprenedora, responsable i cooperativa.

10. Conèixer, comprendre, apreciar i saber analitzar, mostrant una actitud reflexiva i esperit crític, tota mena d'espectacles, i valorar la importància del fet teatral i audiovisual per a una cultura i una societat.

Per mitjà d'aquest criteri s'avalua la capacitat per valorar i analitzar la producció dramàtica i audiovisual i per fer comentaris argumentats utilitzant els conceptes i les estratègies d'anàlisi més adequats en funció del tipus de muntatge. Demostrar interès davant qualsevol tipus d'espectacle i també tolerància i respecte per la diversitat.